

Başka Bir Doğum
Hikâyesi

BAŞKA BİR DOĞUM HİKÂYESİ
DUYGU ÇAĞLAR GİZLİ

© 2017 YAN PASAJ YAYINEVİ, İSTANBUL, TÜRKİYE

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

ISBN: 978-605-82766-1-1

1.BASKI: Ekim 2017

Editör: Ebrar Güldemler
Redaksiyon: Çiğdem Aldatmaz
Son Okuma: Hevdan Sönmez
Tasarım: Bahadır Erşık
Kapak Tasarım: Berat Pekmezci

Baskı: Sena Ofset Ambalaj Mat. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Litrosyolu Sk. 2. Matbaacılar Sitesi B Blok Kat:6 No:4 NB 7-9-11
34010 Zeytinburnu-İstanbul
Tel: 212 613 38 46 Sertifika No: 12064

Yan Pasaj Yayınevi
Esentepe Mah. Talatpaşa Cad. 5/1 Şişli-İstanbul
Tel: 212 924 24 10 Sertifika No: 34683
info@yanpasaj.com
www.yanpasaj.com

Başka Bir Doğum Hikâyesi

Duygu Çağlar Gizli

YAN | PA
SAJ

Duygu Çağlar Gizli, Atatürk Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Anadolu Üniversitesi Sosyal Hizmetler bölümü mezunudur. Hâlen Anadolu Üniversitesi Sosyoloji bölümünde eğitimine devam etmektedir. 20 yıldır okul öncesi öğretmenliği yapmaktadır.

2014 yılında oluşturduğu “Elif Ada’nın Annesi” isimli, bugün binlerce takipçiye ulaşan Facebook hesabında kendi deneyimlerinin yanı sıra, biyolojik yollardan çocuk sahibi olamayan ailelerin hikâyelerini de içeren, çocuk sahibi olmak isteyen birçok aileyi yüreklendirecek yazılar paylaşmaktadır.

Bireysel ve sosyal sorumluluk olarak gördüğü evlat edinme konusunda yazmanın dışında, ülkenin birçok yerinde verdiği konferanslar, gazete ve televizyon röportajlarıyla daha çok kişiye ulaşip bu konunun önemini ve hassasiyetini anlatmaya, çocuk sahibi olma yönünde onları cesaretlendirmeye çalışmaktadır.

Duygu Çağlar Gizli evli ve bir çocuk annesidir.

“Evlat edinme de bir doğum şeklidir ve yüksek sesle konuşulmalıdır!”

ELİF ADA’NIN ANNESİ

“Çocukları eğitenler, onları üretenlerden daha fazla onura layıktır. Üretenler sadece hayat verdiler, eğitenlerse iyi yaşama sanatı...”

ARİSTOTELES

Teşekkür

“Çünkü sen varsın, iyi ki benim arkadaşımınsın,” demişti zamanında bir arkadaşım. Varlığımın birilerinin korkularını boşa çıkardığını, “Çünkü sen varsın!” sözünün ne sevindirici bir şey olduğunu, “İyi ki” ile başlayan her cümlenin onaran, sarıp sarmalayan bir gücü olduğunu dokuz yaşında anlamış ve varlığımın hayatına girdiğim herkes için önemli olacağını sanmıştım. Çocukluk böyle işte, hep sanırsın. Yanıla yanıla, düşe kalka vazgeçersin sonra sandıklarından.

Böyle böyle büyüdüm ben.

Başka başka yerlerde, başka başka insanlar, “Pastanı üflerken dilek tutmayı unutma sakın,” dediğinde içimden tuttuğum onca dileği kalbimin balkonuna astım hep. Kimini kurutup hayatımın çekmecesine koyarken kimini toplamayıp rüzgârda savrulmaya bıraktım.

Bir masanın etrafında yağmur altında ıslanırmış gibi ağız dolusu güldüğüm ve bir başka masada masa örtüsünü çekerek üzerindikileri tek seferde yerle bir edecek kadar öfkeyle karşıladığım yaşlarım da oldu, sevinçle girdiğim kapıları kederle çarpıp çıktığım zamanlarım da...

Sonra daha da büyüdüm ve hayat beni ağızda bir sakız gibi çiğnerken, varlığımla kimilerine “İyi ki,” kimilerine de “Ne yazık ki,” dedirttim şüphesiz.

Her şeye rağmen:

Yoluma çıkanlara ve yolumdan çekilenlere,
kalbimi kıranlara ve kalbini kırdıklarına,
düzlük olanlara ve yokuştan yuvarlayanlara,
ağlatanlara ve ağlattıklarına,
yüzüme gülüp arkamdan iş çevirenlere,
terk edenlere ve terk ettiklerime,
sarıldıklarına ve sırtımı dönüp gittiklerime,
elimi zamansız tutanlara ve elini zamansız bıraktıklarına,
kırk yıllık tanış hissi veren ama sonra el olanlara,
kıyısına vurduklarına ve kıyısından çekildiklerime,
sıcacık sarıldıklarına ve ağlayarak ayrıldıklarına,
tesadüflere ve bile bile olanlara,
hatalarıma, doğrularına, keşke'lerime ve her şeye rağmen'lerime,
uzun uzun dinlediklerime ve tek söz ettirmediklerime,
yok saydıklarına ve beni yok sayanlara,
avaz avaz bağırdıklarına ve günlerce sustuklarıma,
hatırımdan çıkmayanlara ve hatırımda kalmayanlara,
ciğerimi sökenlere ve kaburgamda yer edenlere,

hayatımı zorlaştıranlara ve kolaylaştıranlara,
omuz olanlara ve omzuna dokunduklarıma,
yolumu aydınlatanlara ve aydınlattıklarıma,
yaralarımı saranlara,
kalbimde kelebek uçuranlara,
beni sonsuz bir sabırla dinleyenlere,
hâlâ hayal kurmama vesile olanlara,
hâlden anlayanlara ve hatır soranlara,
sabretmeyi öğretenlere ve sabrettiğime değenlere,
ayaklarımı yerden kesenlere,
burnunun dikine gitmekten hiç vazgeçmeyen
karakterime,
içimdeki çocuğu öldürmeyenlere,
“Allah senden razı olsun!” diyen dillere,
okuduğum kitapları yazanlara, yazdığım yazılara sebep
olanlara, dinlediğim şarkıları söyleyenlere,
birlikte yol aldıklarıma, hâlâ hayatımda kalanlara teşekkür
ederim.

Ve anneme, beni doğurduęu için,
ama en çok Elif Ada’ya, beni yeniden doğurduęu ve
anne yaptığı için bin şükür!

Hepinizin sayesinde Duygu oldum.

*Bana “Anne” diye seslenen kızıma,
Elif Ada’ya,*

*“Başka birinin hayatını biraz daha yaşanır
hâle getirme gücünüz varsa bunu yapın.
Dünyanın buna ihtiyacı var.”*

BRIGITTE NICOLE

Başlarken

Bir gün Elif Ada ile markette kasa sırasındaydık. Birden dönüp yüksek sesle, “Neden beni evlat edindiniz?” diye sordu. O an sıradakilerin tamamı bize, yeryüzüne düşen iki meteormuşuz gibi baktı. İşte o zaman anladım ki evlat edinmek hâlâ bir tabuydu ve tabular yıkılmak için vardı. Ben de yazmaya karar verdim.

Yazmalıydım çünkü bu ülkede insanlar evlat edindiğini saklamak için ailelerini, sevdiklerini, evlerini, mahallelerini bırakıp başka yerlere göçüyordu.

Evlat edinen bir ailenin arkasından, “Vah vah, cık cık,” deniyordu.

Evlat edinilen çocuk “zavallı çocuk”tu.

Oysa evlat edinilen çocuklar bu yüklerle yaşamamalı, onlar da mutlu çocuklardan olmalıydı.

Düşünsenize, sizi siz yapan bir gerçeği son nefesinizi verene dek saklamak zorundasınız. Bunun bir insanın hayatında ne büyük yük olduğunu düşünün!

Siz böyle bir yükle yaşayabilir miydiniz?

Kızım ve evlat edinilen tüm çocuklar yaşamları boyunca kendi gerçeklerini gizlemek zorunda kalmadan, taşıyacak yükleri olmadan özgürce yaşasınlar diye ve bunun yanı sıra, çocuk sahibi olamayan binlerce kadına ve erkeğe, “Bakın, böyle de anne ve baba olabilirsiniz,” demek için yazdım.

Evlat edinme ve koruyucu aile modeli ile aile olunabileceğini anlatmak, evlat edinilenlerin duygularını öğrenip evlat edinenlerin deneyimlerini paylaşarak bir çocuğun nüfus cüzdanında yazan anne baba adına sevinmek, bir kadın çocuğu olmuyor diye küçümsendiğinde, “Üzülme, biz senin yanındayız,” demek için yazdım ve yazmaya da devam edeceğim.

Ben!

*“Ne yaşama sevincim var
Ne sevinci yaşamaya hevesim
Her yanım mayın
Beni bu sis dağılıncaya dek
Sakın uyandırmayın”¹*

— JALE DEMİRDÖĞEN

Yüzüme baktı.

Donuk bir ifadeyle, “Sie können keine Kinder bekommen,” dedi.

Anlamadım.

Anlayanlar tercüme etti: “Bir daha çocuğun olmayacakmış!”

Doktor soğuk, dümdüz, pat diye, öylesine, sıradan; tercüme eden ise içi burkula burkula, sesi titreyerek söyledi.

O an her şey bitti sandım, oysa yeni başlıyormuş. Bilmiyordum.

Çocukluğundan beri tek hayali annelik olan bir kadının böylesi bir durumla yaşaması, bu duruma alışması öyle kolay değildi.

Günlerim her sabah biraz daha mutsuz başlıyor, her akşam biraz daha kederli bitiyordu.

Biraz hava almaya çıksam puset kullanan, emziren, çocuklarının ardı sıra koşturan kadınlardan, annelerden başka bir şey göremiyordum.

Evde bomboş oturup televizyon izlemeye kalksam kendimi, ne kadar çok çocuk ürünü reklamı varmış, diye düşünürken buluyordum.

Ömrüm geçip giderken, annesinden gizli kabahat işlemiş bir çocuk gibi köşede oturup zamanın, acıların, bu belirsizliğin bana değmeden geçip gitmesini bekliyordum.

Çünkü tek seferde açıp rahatlayamıyordun kederin kopçasını.

Zor günler için yazıp cebimde sakladığım umut notları da okunmaktan ne kadar yıprandı farkındaydım.

Geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman içinde beni kaybetmişim, bulamıyordum. Elime bir külah dondurma verildiğinde mutlu olduğum o ana dönmek ve o mutluluğu tek seferde yalamak istiyordum.

Şimdiki zamanın kıyısındaiken sürekli beni içine çeken bu güçlük, neden en zoru gibi görünüyor ve neden hiç geçmeyecek gibi geliyordu anlamıyordum. Kendi omzuma koyduğum elim neden teselli edemiyordu beni artık?

Bir çay bahçesinin en kuytu köşesindeki dört kişilik masanın üzerinde unutulmuş kitap gibiydim.

Onlarsa bana, “Geçecek,” diyorlardı.

Geçmiyordu ve hiç de geçecek gibi durmuyordu.

Durmadan kendime, herkese şu soruyu soruyordum: “Neden ben?”

Elbette, hiçbir şey nedensiz değildi, hiçbir sorun da çaresiz...

Aslında gerçek şuydu ki geçecekti bir zaman sonra.

Bir kadehin üzerinde silikleşen parmak izim yeniden belirecekti.

Su akacak, yolunu bulacaktı.

Ama o zamana dek, “Çiçekler dalında güzeldir, lütfen koparmayınız,” diyordum.

Anne olmak için doğurmak gerekmiyordu ama o günlerde ben bunu bilmiyordum.

Sen!

“Tüm iyi şeyler sabırdan sonra gelir.”

– MEVLÂNÂ

Furuğ Ferruhzad’ın cüzzamlıları konu alan *Ev Karadır* adlı filminin çekimleri sırasında, cüzzamlılar evinde tanıdığı Hüseyin adlı çocuğu evlat edindiğini, kendi hikâyemi birilerine ışık olsun diye anlatmak için çıktığım Ankara yolculuğum sırasında, binlerce evin ve binlerce hikâyenin üzerinden geçerken öğrendim.

Dinlediğim ya da okuduğum her hikâyede yalnız olmadığımı hissetmek; hiç bilmediğim bir çocuğun daha anası, babası, evi olduğunu bilmek; çocukluğumda üzerine toz şeker serpilmiş bir yağlı ekmeği yerken hissettiğim mutlulukla eşdeğer, buna inan. Aynı duyguları bir parça da olsa hissetmen için yazıyorum bu satırları sana.

Sevgili sen,

Vasati kırk çöp içeren kibrit kutusunda hep yanmış olanı çeker gibi hisseden,

bu yazıyı okuyan ve çocuk sahibi olamayan, kendini derin kederlere salan,

dünyanın sonu gelmiş gibi hisseden güzel insan!

Biliyorum, kötü günler hiç geçmeyecekmiş gibi, hep eksik gibisin.

Ama korkma, geçecek!

Ben anne oldum!

Meğer dünyanın sonu değil, başıymış yaşadıklarım. Meğer benim yolcuğum Elif Ada'ya doğru olanmış.

Evet, belki doğuramadım ama beni doğuran, anne yapan kızıma sonsuz bir sevgiyle bağlandım ben. Sen de bir çocuğa bağlanabilir, onu sevebilir, onun ağzından çıkan ilk kelime olabilirsin.

Bir sürü insan aldığın bu kararı desteklerken, bazıları da seni caydırmaya çalışacak. Doğurmadığın bir çocuğu sevebileceğine, senin bedeninden dünyaya gelmeyen o çocuğun da seni sevebileceğine inanmayacaklar belki. Yaşayacağın zorlukların üstesinden gelemeyeceğine inandırmaya çalışacaklar seni kendileri hiçbir zorluk yaşamamış gibi. İnanma onlara!

Bir süre her kafadan çıkan ses kalbini kemirecek. Lütfen kalbini kemirmelerine izin verme! Bunca zaman bellediklerinin ne büyük bir yanılğı olduğunu, kalbinden filizlenen bir tohumun küçücük bir bedende nasıl çiçeklendiğini göster onlara.

Sen kalbinin hudutlarının ne kadar büyük olduğunu bilen insanları dinle, onların peşinden git, ne olursun! Kalbin sadece atmaya yarayan bir organ olmadığını anlayanlardır onlar.

Kendine inan ve umudunu yitirme.

Çünkü her şey çok güzel olacak!

Çok Şükür

*“Üzülme! Ayağına batan dikenler
aradığın gülün habercisidir.”*

– MEVLÂNÂ

“Sen neden ameliyat oldun?” diye sordu yanımdaki yatakta yatan, adını unuttuğum kız. Yirmili yaşlarına henüz girmiş olmalıydı, aydınlık ancak hüznü bir yüzü vardı.

Tavana bakarak, “Dış gebelik ameliyatı,” dedim.

O sırada elimde bir ayna olsaydı kendimi şöyle tarif ederdim: yirmili yaşlarını yeni devirmiş, saç başı darma-
dağın, ağlamaktan gözleri şişmiş, göz altları mosmor, so-
luk benizli biri. Katlanıp buruşturulmuş ama çöpe atılmayı
unutulmuş bir kâğıt parçası...

Tavana diktiğim gözlerimi ona doğru çevirerek, “Ka-
dınlığımı kaybettim!” dedim.

Bir Birhan Keskin şiiri kadar hüznüydüm.

Anne olamamak, kadınlığını kaybetmekle eşdeğerdi
o zamanlar benim için. Henüz yolun başında olduğum-
dan, yolun sonunda beni bekleyen kızımı göremiyordum.

Sanıyordum ki kadınlık, yani annelik, sadece bacaklarını ayırıp dünyanın en acılı ıglıklarını atarak, ıkınarak bedeninden çıkarıp kucağına aldığıın ocuğınla oluyordu ve bu şansımı ilelebet kaybettiğim için hiçbir zaman cinsiyetini bilemeyeceğim bebeğimin annesi olabilme şansımın, vücuduma bağlanmış bir drenle yitip gittiğini düşünüyordum.

Hastane odalarının duvarları, kapıları, yastıkları, arşafaları ve hemşireleri bembeyazdır. Beyaz renkten nefret ettirecek kadar beyazdır her şey! O beyazlık içerisinde kâğıda simsiyah bir kalemle çizilmiş çöpten bir insan gibi hissediyordum kendimi, tıpkı zaman zaman senin de hissettiğın gibi. Ama tüm bunlar çok önceydi. Yolun sonunda beni bekleyen kızımı, bacaklarımı değil kalbimi ayırarak buldum nihayetinde.

Ve sen, biliyorum kadınlığını kaybetmiş gibi hissediyorsun ama aslında gerçek bu değil, sen öyle sanıyorsun. Dipsiz bir kuyuya düşmek ne demek bilirim. Ancak bilmeni isterim ki mütemadiyen düştüğünü sandığın o kuyuda kovanın bağlı olduğu bir ip de var ve ona tutunmak senin elinde.

Başıma bin türlü iş geldi, sandım ki dünyanın sonu da geldi. Sandım ki bir daha asla yoluma devam edemeyeceğim. Asıldığı duvardan yere düşerek paramparça olan bir çerçeve gibiydim. Biliyorum senin de başına türlü türlü işler gelmiştir ama bak, bitmez sandığın o karanlık, yerini bırakmadı mı hiç aydınlığa ve sen, yeniden sevmedin mi beyazı?

Unutma, sen bu yaşamdaki en değerli şeysin ve bilmelisin ki her şerde bir hayır vardır. Bırak bacaklarını ayırmak için verdiğiın çabayı, kalbini ayır! Sonra evladının fotoğrafına bakarken dersin ki, “ok şükür!”

Önce Kendini Onar

*“Beni anneme götürsün
bindiğim bütün taksiler.”²*

– DİDEM MADAK

Çocuğumun olmayacağını öğrendiğimde yurtdışındaydım. Aklımın gelip gittiği zamanlar oldu. Hâl böyle olunca kısa bir mola verip yaralarımı onarmak için apar topar yurda döndüm.

Kim ne derse desin, “Ama ben artık anne olamayacağım!” diyerek başlıyordum kimi zaman sözüme ya da bu cümle ile bitiriyordum.

Yakın arkadaşlarım, “Bu böyle olmaz,” dedi. “Psikolojik destek almalısın!”

Değil psikolojik destek almak, hiçbir yardım amaçlı cümlenin tüm benliğimi saran kedere çare olacağını düşünmüyor ve bu önerileri inanılmaz saçma buluyordum.

Epey mırın kırın ettikten sonra ikna oldum. İkna olmamın en önemli nedeni, gideceğim psikolojik danışmanımın

da infertil olmasaydı. Hiç değilse bu bağlamda beni anlayıp empati kurar diye düşünüyordum.

Yaklaşık üç ay süren seanslarımda bazen karşılıklı konuştuk, bazen ben konuştum o dinledi, bazen ağlamaktan konuşamadım, bazen başımı masaya koyup uyudum. Seans bittiğinde beni uyandırıp iyi olup olmadığını sorar, sonra da uğurlardı. Kimi günler öyle bir hâl içerisinde dönerdim ki eve, annem, “Kızım orada seni dövüyorlar mı? İyi olacağına günden güne daha kötü oluyorsun sanki,” derdi.

Kendimi bir parça daha iyi hissettiğim zamanlara doğru geldiğimizde psikiyatrima, döndükten sonra okuyabileceğim herhangi bir kitap ya da kaynak olup olmadığını sormuştum.

“Yeterince okuyorsun zaten, kitap okumanın dışında ne yaparsan kendini daha iyi hissedersin?” diye sordu.

Düşündüm. “Hiçbir şey,” dedim. Ama yine de yakınlar da bir sanatevinin olduğunu, bu süre içinde kendimi meşgul edeceğim bir uğraşın bana iyi gelebileceğini söyledi.

Seans bitiminde bahsettiği nakış, takı tasarımı, ahşap boyama, resim gibi aktivitelerin olduğu –bu saydıklarımın hiçbirine yeteneğim ve ilgim yoktu– sanatevine gittim. Daha kapıdan girer girmez saçları mor, kırmızı ve yer yer turuncu olan; kulağındaki, boynundaki, kolundaki bir milyon tane takıyı nasıl taktığına bugün hâlâ şaşırdığım; yaşamım boyunca gördüğüm en yırtık pırtık kotu giymiş, önümden hızla geçerek danışmaya giden kızın peşine düştüm. Her ikimiz de danışmanın önünde durduk.

Danışmadaki kıza, “Bir kursa yazılmak istiyorum ama kararsızım,” dedim.

O ise danışma görevlisine, “Atölyemin klimasına ne zaman gelip bakacaklar, bilgi verdiler mi?” diye sordu.

Ben de ona dönüp, “Burada öğretmen misiniz?” diye sordum.

“Evet, resim öğretmeniyim,” diye cevapladı.

“Resim” derken sesi öyle büyüğü çıkmıştı ki, “Tamam,” dedim. “Ben de resim kursuna gelmek istiyorum.”

Hayatı boyunca çizdiği dairenin bir ucunu diğer ucuna denk getirememiş biri olarak kabul ediyorum ki verdiğim bu karar tam bir çılgınlıktı.

Kursa kaydımı yaptırıp resim öğretmenimin yanına gittim. Benim resme olan ilgime ve kabiliyetime dair sorular soracaktı ki bir çırpıda hikâyemi anlattım.

“Kabiliyetim yok,” dedim. O da benden bin misli çılgın çıkıp, “Tamam, seninle harika şeyler yapacağız,” dedi.

Sonrasında çok harika şeyler çizememiştim belki ama artık dairelerimin uçları birbirine değiyordu.

Sevgili resim öğretmenimin önüme koyduğu çaydanlık, sürahi ve bardakları çizmeye çabaladığımda, “Olacak, ben sana inanıyorum,” sözleriyle ve çizimlerimi gören arkadaşlarımla önce, “Çaydanlık mı bu?” diye sorup sonraları, “Oooo çözdün sen bu işi,” diyerek sanat hayatıma hep bir elden destek olmalarıyla geçti o güzel günlerim. Üç ay sonunda artık doğal yollardan çocuk sahibi olamayacağımı ama her ne olursa olsun günün birinde anne olacağımı biliyordum!

Dizlerimin üzerinde sürünerek geldiğim yerden, ayağa kalkarak çıkmıştım. Elbette bana inanan dostlarımla yanı sıra, bu iki güzel insana, psikolojik danışmanıma ve resim öğretmenime sevgilerimi gönderiyorum.

Bunları neden mi anlattım?

Bazen benimle aynı problemi yaşayıp her şeyin bittiğini düşünen, hayal kırıklığı yaşayan, hiçbir zaman anne olamayacağını sanan, elini eteğini her şeyden çekmiş, öyle kös kös oturan bir sürü güzel insandan mesajlar alıyorum.

Şimdi yaklaş azıcık:

Tamam, biliyorum çok zor. Biliyorum, canın bir şey yapmak istemiyor, umudunu yitirdin. O ya da bu sebeple anne olamıyorsun ve delirmek üzeresin, biliyorum. Bazen en yakınındaki insanların iyi niyetli de olsa ettiği, “Ah ah’lar, vah vah’lar, cık cık’lar” seni daha da kötü yapıyor, onu da biliyorum.

Evet, birkaç kere tüp bebek denedin, belki de aşılama. Evet, biliyorum, olmadı ve artık kendini sevmiyorsun, anladım.

Evlat edinmek için yaşın ya da evlilik süren tutmuyor ve sen beklemekten çok yorulduğun, hemen olsun, hop diye olsun istiyorsun, biliyorum.

Evlat edinmek amacıyla kuruma başvurduğun ve sıra sana bir türlü gelmiyor, gelmedikçe günden güne umutların da tükeniyor, biliyorum.

Şimdi önce bir ayağa kalk, git yüzünü yıka.

Seni anlamlı kılan, en çok huzur duyduğun, “Bundan daha öte mutluluk yokmuş!” dediğin anlarına dön.

Kendine söylenmenin, kendini dinlemenin sana bir şey katmadığını anla.

Önce kendini, kendine bakışını değiştir. Baktın bunu tek başına beceremiyorsun, mutlaka psikolojik destek al.

Sonra sor kendine, “Ben ne yaparsam mutlu olurum?” diye.

Uğraşacak, sana kendini daha iyi hissettirecek bir hobi bul. Bin tane hobi, kurs var. Mutlaka biri ilgini çekecek bana inan.

Seni üzen, kıran insanlarla daha az görüş.

Kitap oku. “Kitap okumayı sevmem,” diyen insanların bile ilgisini çekecek bir kitap olduğuna ve onu severek okuyacağına inanırım ben. İlgi alanını belirle ve ona göre bir kitap seç.

Örgü ör.

Pasta yap.

Aklın, bedeninin her anlamda sağlıklı olsun ki yaşadığın her anın ne kadar kıymetli olduğunu anlayasın. Yani canım benim, artık öyle boş boş oturmak yok!

Kırkklı yaşlarıma geldim ya ben, bazen, “Keşke şunu da yapsaydım, şunu da okusaydım; keşke, keşke...” dediğim onca şeyi düşünürken buluyorum kendimi.

Yetiştiklerimin yanında, bir o kadar da geç kaldığım onca şey!..

Sen geç kalma ve unutma, bugün ya da yarın mutlaka anne olacaksın!

Ama önce kendini onar, onarmadığın bir bedenle ve ruhla anne olsan ne yazar?

Ben sana güveniyorum.

Sen de kendine güven!